

Strategiassa tulee todeta selkeästi, että taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristölliset vaikutukset sovitetaan yhteen. Hankkeen merkittävyyttä Parkanolle ei tule arvioida yksinomaan investoinnin suuruuden tai arvioidun kiinteistöverotuoton perusteella.

Päätöksenteko ja hankkeiden arviointi

Strategiassa tulee kuvata nykyistä täsmällisemmin, miten yksittäinen energiahanke etenee kaupungin käsittelyssä. Hanketoimijoiden, kuntalaisten, maanomistajien ja päätöksentekijöiden tulee tietää jo hankkeen alkuvaiheessa, mitä tietoja kaupungille on toimitettava, missä vaiheessa kuntalaisia kuullaan ja millä perusteilla kaupunki arvioi kaavoitusaloitteen hyväksyttävyyttä.

Ennen kaavoitusaloitteen hyväksymistä hanketoimijan tulee esittää ainakin hankkeen alustava aluerajaus, koko, teho ja tekninen toteutustapa; selvitys maanomistuksesta ja alueen hallintaoikeuksista; alustava verkkoliityntä- ja sähkönsiirtoratkaisu sekä maanomistajille aiheutuvien haittojen ja lunastusten korvaamisen periaatteet; arvio hankkeen suhteesta maakunta- ja yleiskaavoitukseen; alustava arvio vaikutuksista asutukseen, luontoon, maisemaan, virkistykseen, vesistöihin ja pohjavesiin; selvitys yhteisliittynnän ja muiden hankkeiden kanssa tehtävän yhteistyön mahdollisuuksista; suunnitelma vuorovaikutuksesta ja tiedottamisesta; kuvaus hanketoimijan kokemuksesta, taloudellisesta kantokyvystä ja omistusrakenteesta sekä alustava suunnitelma toiminnan päättymisestä, purkamisesta ja vakuuksista.

Voidaan harkita myös vaatimusta siitä, että tuulivoimahankkeen aloitteentekijällä tulee olla hallintaoikeus tiettyyn vähimmäisosuuteen hankealueesta. Mahdollisen prosenttirajan tulee kuitenkin perustua Parkanon olosuhteisiin, ja sen oikeudelliset vaikutukset tulee arvioida huolellisesti ennen linjauksen hyväksymistä.

Maakuntakaava, tuulivoima ja yhteisvaikutukset

Tuulivoiman sijoittamisen lähtökohtana voidaan pitää maakuntakaavan osoittamia alueita. Tämä on myös strategiapohjan nykyinen lähtökohta.

Strategiassa tulee kuitenkin todeta yksiselitteisesti, ettei maakuntakaavamerkintä yksin takaa yksittäisen hankkeen hyväksyttävyyttä. Maakuntakaava osoittaa alueellisen mahdollisuuden, mutta jokaisen hankkeen toteuttamiskelpoisuus ja hyväksyttävyys ratkaistaan kaavoituksessa ja lupamenettelyissä ajantasaisilla selvityksillä.

Erityisen tärkeää on, ettei hankkeita arvioida vain yksittäin. Parkanossa voi tulevaisuudessa olla samanaikaisesti useita tuulivoima-, aurinkovoima-, akkuvarasto- ja sähkönsiirtohankkeita. Yksittäinen hanke voi erikseen tarkasteltuna täyttää sille asetetut vaatimukset, mutta useiden hankkeiden kokonaisvaikutus samalle kylälle, asuinalueelle tai maanomistajille voi muodostua huomattavaksi.

Strategiaan tulee tämän vuoksi kirjata velvoite arvioida eri hankkeiden yhteisvaikutuksia. Arvioinnissa on tarkasteltava myös naapurikuntien puolelle suunniteltuja hankkeita silloin, kun niiden vaikutukset ulottuvat Parkanoon.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei yksittäinen kylä, asuinalue tai vapaa-ajan asumisen keskittymä jää useiden tuulivoima-alueiden tai sähkönsiirtolinjojen ympäröimäksi.

Tuulivoimaloiden enimmäiskorkeutta ei tule vahvistaa ilman teknistä, maisemallista ja oikeudellista arviointia. Korkeus voidaan vaihtoehtoisesti ratkaista hankekohtaisesti maisema-, lentoeste-, melu-, välke-, luonto- ja yhteisvaikutusten perusteella.

Strategiassa tulee lisäksi ottaa kantaa siihen, tavoitellaanko vain riittävän suuria ja yhtenäisiä tuulivoimakokonaisuuksia, mikä on pienin erillisenä edistettävä teollisen kokoluokan hanke, miten etäisyydet vakituiseen ja vapaa-ajan asutukseen arvioidaan sekä miten puolustusvoimien, ilmailun, sääätutkien ja tietoliikenneyhteyksien vaatimukset huomioidaan jo hankkeen alkuvaiheessa.

Esimerkiksi alle kahdeksan voimalan erillisten hankkeiden edistämättä jättäminen voi olla harkittava lähtökohta, mutta mahdollisen vähimmäiskoon tulee perustua Parkanon olosuhteisiin. Samassa yhteydessä tulee arvioida, onko voimalamäärän lisäksi tarkoituksenmukaista määritellä hankkeelle tehoon perustuva megawattiraja sekä miten mahdollinen vähimmäiskoko vaikuttaa yksityisen ja teollisen tuulivoiman suunnitteluun.

Etäisyydet, melu, välke ja muuttuvat olosuhteet

Pohjaesityksessä edellytetään alle kahden kilometrin etäisyydellä sijaitsevien asuin- ja lomarakennusten osalta näkyvyysarvioita ja kuvasovitteita. Linjaus on kannatettava.

Strategiaan tulee kuitenkin kirjata, ettei kahden kilometrin tarkastelualue muodosta yleistä vähimmäisetäisyyttä eikä vaikutusten arvioinnin ylärajaa. Maisema-, melu-, välke- ja yhteisvaikutuksia on tarkasteltava niin laajalla alueella kuin vaikutuksen laatu edellyttää.

Melu- ja välkemallinnusten tulee olla ajantasaisia, ja käytettyjen lähtötietojen sekä epävarmuuksien tulee olla avoimesti nähtävissä. Tarvittaessa melumallinnuksessa tulee käyttää lähtömelun varmuusmarginaalia.

Myös rakentamisen jälkeisiä todellisen melun mittauksia tulee edellyttää erityisesti lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, ja mittaustulokset tulee julkaista. Jos ennakoidut tai sallitut vaikutustasot ylittyvät, hanketoimijalla tulee olla velvollisuus ryhtyä korjaaviin toimiin.

Strategiassa tulee lisäksi selvittää suojapuuston merkitys. Voimala-alueiden rakentaminen ja metsänkäyttö voivat muuttaa vuosien aikana olosuhteita olennaisesti. Jos suojapuuston säilyttämistä edellytetään yksityiseltä metsänomistajalta, tulee myös siitä aiheutuvan taloudellisen menetyksen korvaamisen periaatteet ratkaista.

Harkittavaksi voidaan ottaa toiminnanaikainen määräaikainen tai vuosittainen tarkastelu silloin, kun ympäröivät metsätaloudelliset olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Tarkastuksen kustannusvastuun tulee olla ennakolta selkeä ja lähtökohtaisesti hanketoimijalla.

Välkkeen osalta pohjaesityksessä esitetty enintään viiden tunnin vuotuinen tavoitetaso ja kahdeksan tunnin enimmäistaso muodostavat selkeän lähtökohdan. Strategiassa tulee kuitenkin määritellä, tarkoitetaanko teoreettista vai sääolosuhteet huomioon ottavaa

todellista välkeaikaa. Rajan ylittyminen tulee estää automaattisella pysäytysjärjestelmällä tai muulla luotettavalla teknisellä ratkaisulla.

Haittakorvaukset ja maanomistajien tasapuolinen kohtelu

Strategiapohjan merkittävä vahvuus on pyrkimys siihen, etteivät korvaukset rajoittuisi vain niihin maanomistajiin, joiden kiinteistölle itse voimala sijoittuu. Pohjaesityksessä tunnistetaan, että vaikutukset voivat koskea huomattavasti laajempaa aluetta.

Korvausperiaatteiden tulee olla avoimia, ennakoitavia ja yhdenvertaisia.

Pohjaesityksessä esitetyt vähimmäiskorvaukset, koko vaikutusalueelle maksettavat vuosittaiset haittakorvaukset ja tuulenotto-oikeuteen perustuvat mallit tarvitsevat kuitenkin oikeudellista ja sopimuksellista jatkovalmistelua. On ratkaistava, mihin sopimussuhteeseen korvausvelvollisuus perustuu, miten korvaukseen oikeuttava alue määritellään, kuka arvioi haitan ja korvauksen määrän, miten korvauksia tarkistetaan ajan kuluessa ja miten sopimusten jatkuvuus turvataan hankkeen omistajan vaihtuessa.

Samalla tulee selvittää, millä tavoin kaupungin edellyttämät korvausperiaatteet voidaan juridisesti sitoa kaavoitussopimuksiin tai muihin kaupungin ja hanketoimijan välisiin sopimuksiin.

Kiinteää vähimmäiskorvausta, kuten yhtä euroa neliömetriltä, ei tule lopullisesti vahvistaa ilman riippumatonta arviota korvaustasosta ja menettelyn oikeudellisesta toteuttamiskelpoisuudesta.

Kyläraha tai muu paikallinen hyötymalli voi olla hyvä lisä henkilökohtaisiin maanvuokra- ja haittakorvauksiin. Sen käyttökohteiden, määräytymisen ja hallinnoinnin tulee olla läpinäkyviä. Kylärahalla ei kuitenkaan voida korvata hanketoimijalle kuuluvaa haittojen ehkäisemistä eikä maanomistajille kuuluvia korvauksia.

Sähkönsiirto ja yhteisliitynnät

Sähkönsiirron kokonaisvaltainen käsittely on pohjaesityksen vahvimpia osia. Esityksessä edellytetään yhteishankeselvityksiä ja tavoitellaan yhteisjohtoja, yhteispylväitä sekä mahdollisimman lyhyitä liityntäreittejä, jotta rinnakkaisten johtokäytävien syntymistä voidaan ehkäistä.

Tätä linjausta tulee vahvistaa.

Sähkönsiirtoratkaisuissa tulee lähtökohtaisesti selvittää ensisijaisena vaihtoehtona maakaapelointi teknisesti ja ympäristöllisesti toteuttamiskelpoisissa kohteissa. Tämän jälkeen tulee hyödyntää olemassa olevaa verkkokapasiteettia ja johtokäytäviä sekä usean hankkeen yhteisiä liityntä- ja siirtoratkaisuja. Uuden ilmajohtokäytävän rakentamisen tulee olla viimeinen vaihtoehto silloin, kun muut teknisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti toteuttamiskelpoiset ratkaisut on selvitetty.

Yhteishankeselvityksen tulee olla todellinen vaihtoehtovertilu. Kustannusten lisäksi siinä tulee arvioida vaikutukset asutukseen, luontoon, maisemaan, metsätalouteen, kiinteistöihin ja yhdyskuntarakenteeseen.

Pohjaesityksen väitettä, jonka mukaan maanomistajat ja kunta sivuutetaan lunastusmenettelyssä täysin, tulee täsmentää. Pohjaesityksessä asia on tällä hetkellä ilmaistu näin. Vaikutusmahdollisuudet voivat prosessin edetessä olennaisesti kaventua, mutta strategian sanamuotojen tulee olla oikeudellisesti täsmällisiä eikä niillä tule antaa virheellistä kuvaa maanomistajien tai kaupungin lakisääteisistä oikeuksista.

Aurinkovoima

Aurinkovoimaa koskeva osuus on pohjaesityksessä liian suppea suhteessa teollisen mittakaavan aurinkovoimahankkeiden mahdollisiin vaikutuksiin. Pohjaesityksessä aurinkovoima määritellään edistettäväksi energiantuotantomuodoksi, mutta varsinaiset sijoittamis-, ympäristö- ja turvallisuusperiaatteet jäävät vähäisiksi.

Teollisen mittakaavan aurinkovoimahankkeet tulee sijoittaa ensisijaisesti rakennetuille, tuotannollisille tai muutoin voimakkaasti muuttuneille alueille, kuten teollisuusalueille, käytöstä poistuneille turvetuotantoalueille, louhosalueille ja muille tarkoitukseen soveltuvilla avoimilla alueille.

Luokitellut pohjavesialueet, arvokkaat luontokohteet ja merkittävät maisema-alueet tulee lähtökohtaisesti rajata hankkeiden ulkopuolelle. Hankkeissa tulee laatia riittävät luonto-, maisema-, hulevesi-, pohjavesi- ja häikäisy selvitykset.

Maisemavaikutuksia tulee vähentää kasvillisuusvyöhykkeillä, tarkoituksenmukaisilla aitaratkaisuilla ja heijastuksia vähentävillä paneeleilla. Maanmuokkaus tulee minimoida ja rakenteissa suosia kevyitä ja purettavia perustamistapoja. Alueet voidaan mahdollisuuksien mukaan suunnitella tukemaan luonnon monimuotoisuutta esimerkiksi niittykasvillisuuden tai laidunnuksen avulla.

Kaapelointi tulee toteuttaa ensisijaisesti maakaapelina. Paloturvallisuus, pelastustiet ja sähköturvallisuus tulee osoittaa suunnitelmissa. Verkkoliittymän toteuttamiskelpoisuus tulee selvittää ennen yksityiskohtaista suunnittelua ja toiminnan päättymisen jälkeinen ennallistaminen sekä purkuvakuus käsitellä jo hankkeen alkuvaiheessa.

Kaavoituksen tai lupamenettelyn tarvetta ei tule strategiassa sitoa yksinomaan tiettyyn hehtaarirajaan, vaan arvioinnin tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, hankkeen sijaintiin, vaikutuksiin ja paikallisiin olosuhteisiin.

Akkuenergiavarastot

Akkuenergiavarastot puuttuvat pohjaesityksestä, vaikka ne liittyvät läheisesti uusiutuvan energian tuotantoon, sähköverkon tasapainottamiseen ja mahdollisten energiakeskittymien kehittämiseen.

Akkuvarastot tulee sisällyttää strategiaan omana kokonaisuutenaan.

Hankkeilta tulee edellyttää kohdekohtaista palo- ja pelastusturvallisuussuunnitelmaa, sammutus- ja jäähdytysvesien hallintaa ja keräystä, hulevesisuunnitelmaa, pohjavesi- ja ympäristövaikutusten arviointia, riittäviä suojaetäisyyksiä asutukseen ja muihin herkkiin kohteisiin, ympäristöön sulautuvaa julkisivua, meluvaikutusten selvittämistä, pelastusviranomaisen ja rakennusvalvonnan varhaista osallistumista, sovellettavien turvallisuusstandardien osoittamista sekä häiriö-, onnettomuus- ja poistumistilanteiden suunnittelua.

Myös purkaminen, materiaalien kierrätys ja vakuudet tulee ratkaista jo hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Yksittäisen akkukemian määrääminen yleiseksi strategiseksi vaatimukseksi ei ole tarkoituksenmukaista, koska teknologia kehittyy nopeasti. Lähtökohtana tulee olla toiminnalliset turvallisuusvaatimukset, riskienhallinta sekä kulloinkin voimassa olevat ja ajantasaiset turvallisuusstandardit.

Luonto, vedet ja virkistys

Luonto-, vesi- ja virkistysvaikutukset tulee nostaa strategiassa nykyistä vahvempaan asemaan.

Strategiaan tulee kirjata periaate siitä, etteivät energiahankkeet saa vaarantaa luokiteltuja pohjavesialueita, talousveden hankintaa, luonnonsuojelualueita, ekologisia yhteyksiä tai merkittäviä virkistyskokonaisuuksia.

Hankkeissa tulee arvioida vaikutukset linnustoon, lepakoihin, suurpetoihin ja muuhun huomionarvoiseen lajistoon osana kulloinkin sovellettavia ympäristövaikutusten arviointi- ja selvitysmenettelyjä, Natura-alueisiin ja muihin suojelukohteisiin, metsäalueiden pirstoutumiseen ja ekologiaan yhteyksiin, vesistöihin, hulevesiin ja pohjavesiin, metsästyksen, retkeilyyn, marjastukseen ja muuhun virkistyskäyttöön sekä kulttuuriympäristöön ja maisemaan.

Myös tässä yhteydessä eri hankkeiden yhteisvaikutukset on arvioitava.

Luontoselvitysten tulee perustua todenmukaisiin, riittävän pitkäaikaisiin ja oikeaan vuodenaikaan tehtyihin maastotutkimuksiin. Hanketoimijan tilaamat selvitykset tulee voida tarvittaessa arvioida riippumattomalla asiantuntijalla hanketoimijan kustannuksella.

Purkuvakuudet ja hankkeen koko elinkaari

Pohjaesityksen vaatimus purkuvakuuden asettamisesta ennen rakennuslupapäätöksiä on kannatettava.

Linjausta tulee kuitenkin tarkentaa.

Purkuvakuuden tulee olla hankekohtainen ja tosiasiallisia purkukustannuksia vastaava, kaupungin tai muun hyväksyttävän tahon hyväksi asetettu, voimassa koko toiminnan ajan, siirrettävissä omistajanvaihdoksissa ja määräajoin tarkistettavissa kustannustason ja

rakenteiden perusteella. Vakuuden tulee olla käytettävissä myös konkurssi- ja laiminlyöntitilanteissa.

Vakuuden tulee tarkoituksenmukaisessa laajuudessa kattaa voimalat tai paneelit, sähköasemat, akut, kaapelit, perustukset, tiet ja muut rakenteet sekä jätteiden kuljetus, käsittely ja alueen ennallistaminen.

Strategiassa tulee ottaa kantaa myös siihen, missä laajuudessa perustukset ja muut maanalaiset rakenteet poistetaan toiminnan päättyessä ja millä perusteella rakenteita voidaan mahdollisesti jättää maahan.

Biokaasu

Biokaasu tulee huomioida Parkanon uusiutuvien energiamuotojen strategiassa omana energiantuotantomuotonaan. Biokaasuinvestoinnit voivat yhdistää uusiutuvan energian tuotannon, kiertotalouden, maatalouden ja muun paikallisen elinkeinotoiminnan tavalla, joka voi tuoda hyötyjä myös paikalliseen yritystoimintaan ja energiaomavaraisuuteen. Vertailuaineistossa biokaasuinvestointien edistäminen on nostettu erikseen osaksi vastuullisen ja uudistuvan energiantuotannon sekä kiertotalouden kokonaisuutta. Parkanon strategiassa tulee tämän vuoksi tunnistaa biokaasun mahdollisuudet ja määritellä hankkeille selkeät periaatteet. Sijoittamisessa ja hankekohtaisessa arvioinnissa tulee huomioida erityisesti raaka-aineiden saatavuus ja kuljetukset, liikennevaikutukset, hajuhaitat, vesistö- ja pohjavesivaikutukset, ravinteiden ja mädätysjäännöksen käsittely, turvallisuus sekä laitoksen mahdolliset yhteisvaikutukset lähialueen asutukseen ja muuhun toimintaan. Lähtökohtana tulee olla, että biokaasuhankkeita voidaan aktiivisesti edistää silloin, kun ne muodostavat ympäristön, elinkeinoelämän ja paikallisen raaka-ainekierron kannalta kestävän kokonaisuuden ja niiden vaikutukset ympäröivään asutukseen voidaan pitää hyväksyttävällä tasolla.

Kuntalaisten kuuleminen, vuorovaikutus ja seuranta

Keskustan valtuustoryhmä pitää erityisen tärkeänä, että kuntalaisten asemaa vahvistetaan strategiassa.

Laajoissa energiahankkeissa pelkkä lakisääteinen kuuleminen ei kaikissa tilanteissa riitä. Kuntalaisten tulee päästä mukaan siinä vaiheessa, kun hankkeen vaihtoehtoihin, sijoitteluun, sähkönsiirtoon ja haittojen vähentämiseen voidaan vielä tosiasiallisesti vaikuttaa.

Kuulemisen tulee olla muutakin kuin valmiiden suunnitelmien esittelemistä.

Strategiaan tulee tämän vuoksi sisällyttää selkeä ja velvoittava vuorovaikutusmalli. Hanketoimijan tulee järjestää avoin yleisötilaisuus jo hankkeen alkuvaiheessa, ylläpitää ajantasaista hankesivua ja julkaista keskeiset selvitykset, järjestää yleisö- ja vaikuttamistilaisuuksia kaavoituksen ja suunnittelun eri vaiheissa, nimetä asukkaiden ja

maanomistajien yhteydenottoja varten vastuullinen yhteyshenkilö sekä ylläpitää selkeää palautteen ja häiriöilmoitusten käsittelymenettelyä.

Kaavoitusaloitteen käsittelyn yhteydessä kaupungille tulee esittää hankkeen oma vuorovaikutus- ja tiedottamissuunnitelma.

Kuntalaisten esittämät näkemykset tulee myös koota ja niihin tulee vastata. Päätöksenteosta tulee käydä ilmi, millä tavoin saadut mielipiteet ja lausunnot ovat vaikuttaneet hankkeen suunnitteluun. Tämä lisää päätöksenteon avoimuutta ja luottamusta.

Vuorovaikutuksen tulee jatkua myös rakentamisen jälkeen. Hanketoimijan tulee raportoida toiminnan aikaisista vaikutuksista kaupungille. Toiminnan käynnistymisen jälkeen voidaan edellyttää asukaskyselyä, ja todellisten melumittausten tulokset tulee julkaista.

Kaupungin tulee lisäksi seurata strategian toteutumista säännöllisesti, esimerkiksi kahden vuoden välein. Strategiaa tulee päivittää lainsäädännön, teknologian, sähköverkon tilanteen ja Parkanon hankekannan muuttuessa.

Taloudelliset vaikutukset

Pohjaesityksen kiinteistövero- ja maanvuokratuloja koskevat laskelmat antavat hyödyllistä taustatietoa, mutta ne tulee erottaa varsinaisista strategisista linjauksista.

Parkanon aineistossa uusiutuvan energian elinkeinopoliittinen merkitys on nostettu vahvasti esille, ja esityksessä käsitellään myös tuulivoimainvestointien ja maanvuokratulojen mahdollista aluetaloudellista merkitystä.

Taloudelliset laskelmat tulee kuitenkin päivittää ennen päätöksentekoa kulloinkin voimassa olevan verolainsäädännön ja hankekohtaisten investointitietojen perusteella.

Strategisessa arvioinnissa tulee huomioida tulojen lisäksi myös kaupungille mahdollisesti aiheutuvat kaavoitus-, valvonta-, tie- ja infrastruktuurikustannukset, kiinteistöverotuloihin liittyvät epävarmuudet, paikallisten yritysten ja työvoiman hyödyntäminen, vaikutukset kiinteistöihin, metsätalouteen, matkailuun ja muihin elinkeinoihin sekä mahdollisuudet uusiin energiantensiivisiin jatkoinvestointeihin.

Myös vaikutus Parkanon imagoon ja pitkän aikavälin elinvoimaan tulee huomioida.

Taloudelliset hyödyt ja haitat on tuotava päätöksenteossa rinnakkain esiin. Arvioituja kiinteistöverotuloja tai muita taloudellisia hyötyjä ei tule käsitellä varmoina tuloina ennen hankekohtaista tarkastelua.